

İSVEÇ PAZAR BİLGİLERİ



T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1.	DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2.	PAZARIN ÖZELLİKLERİ	18
3.	ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	20
4.	PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	24
5.	ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	26

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

İsveç dış ticareti, AB ve DTÖ üyeliğinden kaynaklanan kurallara göre şekillenmiştir. AB27 üye ülkeleri arasında malların ticaretinde gümrük tarifesi bulunmamaktadır. AB üye ülkeleri arasındaki ticarete tarife dışı kısıtlamaların (sağlıkla ilgili düzenlemeler vb.) kaldırılmasında başarılı olunmuştur. İsveç, tarihsel olarak serbest ticaret politikasının güçlü bir savunucusu olmuştur. Bunun sebepleri; pazarının küçüklüğü, coğrafi konumu ve ticaret, yatırım ve işgücünde dışa açıklığın ekonomik gerekliliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

İsveç için önemli bir diğer husus da, Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ve AB üye ülkeleri arasında 1 Ocak 1994'te yapılan anlaşma ile Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) kapsamında, AB üyesi olmayan Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn ile de tek pazar oluşturulmuştur. Buna ek olarak, AB üye ülkesi olması nedeniyle İsveç ile Türkiye arasındaki ticarete Gümrük Birliği hükümleri geçerli bulunmaktadır.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelere ithalatta ortak kuralları uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük vergilerine;
- Menşe kurallarına;
- Yürürlükteki diğer vergilerine;
- İthalat prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin teknik gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Avrupa Yeşil Mutabakatı:

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus da Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için ["Fit for 55" \(55'e Uyum\) mevzuat değişikliği paketi](#)² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi [Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir](#)³ (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşe ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibarıyla başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar [Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından](#)⁴ paylaşılmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından son olarak, SKDM uygulamasının basitleştirilmesine yönelik bir [taslak](#) yayımlanmış olup SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatları, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız [Yeşil Mutabakat](#) sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde [Yeni Sanayi Stratejisi](#)⁵, 11 Mart 2020 tarihinde ise [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁶ açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

⁴ <https://www.youtube.com/@ticaret/search?query=skdm>

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416

⁶ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Bu çerçevede, [Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü](#)⁷, [Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü](#)⁸, [Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü](#)⁹, [Yapı Malzemeleri Tüzüğü](#)¹⁰ yasalaşmış olup, [döngüsel araç tasarımı](#)¹¹ ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizde uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren [Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü \(ESPR\)](#)¹² ile ürün-bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihracat ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu çerçevede, ESPR mevzuatında belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demir-çelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşegi dahil), lastik, deterjan, boya, yağlayıcılar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğer elektroniklerde AB pazarına giriş için eko-tasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü](#)¹³ ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup, denetimlerde [AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi \(2010/75\)](#) kapsamında atık işleme tesisleri için belirlemiş olduğu Mevcut En İyi Teknikler belgeleri başta olmak üzere mevzuatta listelenen AB mevzuatları ve uluslararası sözleşmelere uyum esas alınacaktır.

[Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu](#)¹⁴ ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (GÜS) uygulamasının tüm sektörlerde genişletilmesi amaçlanmış, bu çerçevede 2025 yılı itibarıyla AB üye ülkelerinde tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının GÜS kapsamında gerçekleştirilmesine yönelik ortak kurallar düzenlenmiştir.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1616/oj>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj/eng>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj/eng>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L.202401781>

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1157>

¹⁴ https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en

Öte yandan, [Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü \(EUDR\)](#)¹⁵ ile 30 Aralık 2025 tarihi itibarıyla, büyük oranda ormansızlaşmaya sebep olan soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk, kahve ve bunlardan elde edilen belirli ürünleri üretimde girdi olarak kullanan çikolata, mobilya, lastik, deri gibi ürünlerin AB pazarına girişinde ormansızlaşmaya/orman bozuluma yol açmadığı ve insan ve işçi haklarına uygun üretildiğine yönelik özen yükümlülüğü beyanı zorunlu hale getirilmiştir.

29 Ocak 2025 tarihinde yayımlanan [Rekabetçilik Pusulisi](#)¹⁶ ile iklim değişikliği ile mücadele sürecinde AB'nin rekabetçiliğini artıracak adımlar atılması, inovasyonun kolaylaştırılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, AB mevzuatlarının basitleştirilmesi amaçlanmıştır. 26 Şubat 2025 tarihinde açıklanan Temiz Sanayi Planı ile enerji maliyetlerinin düşürülmesi, yeni finansman kaynağı oluşturulması, hammadde tedarik güvenliğinin sağlanması, uluslararası işbirliklerinin artırılması, kamu alımlarında sürdürülebilir ürünlere talebin artırılmasına yönelik tedbirler belirlenmiştir. Bu doğrultuda, otomotiv sektörü eylem planı ile demir-çelik ve metaller eylem planları yayımlanmıştır.

****AB Yeşil Mutabakatı** kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumlarınca yayımlanan bilgi/belgeler hakkında özet bilgiye erişmek için Bakanlığımız web sitesindeki [“Yeşil Mutabakat”](#) bölümünü¹⁷ takip ediniz.

İthalat Rejimi

Gümrük Kontrolleri:

İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkیاتlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup, AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup, eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sektöre uğratabilecek tedbirler söz konusu olabilecektir.

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1687867231461>

¹⁶ https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en

¹⁷ <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat>

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla halihazırda AB gümrüklerinde uygulanmaktadır. Deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3'ün operasyonel süreci öncelikle deniz yolu taşımacılığına konu sevkiyatlar için 3 Haziran 2024 tarihi itibarıyla AB gümrüklerinde başlamıştır. Karayolu ve demiryolu taşımacılığı için ise sisteme geçişin 1 Nisan 2025 tarihinde başlaması planlanmaktadır.

Bu sistem kapsamındaki uygulamaya ilişkin ilave bilgiye ve ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere AB'nin [Import Control System 2 \(ICS2\) - European Commission \(europa.eu\)](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en)¹⁸ adresindeki bağlantıdan erişilebilmektedir.

Gümrük Tarifeleri

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibarıyla) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulanmasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

¹⁸ https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:
(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG)

İsveç dış ticarete Avrupa Birliği'nin Ortak Ticaret Politikasını uygulamakta ve Ülkenin gümrük vergi oranları Ortak Gümrük Tarifesi çerçevesinde tespit edilmektedir.

Avrupa Birliği'nde yürürlükte bulunan gümrük vergilerine;

- (http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en) veya
- (<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home#my-trade-assistant>)

internet adreslerinden ulaşmak mümkündür.

Söz konusu bağlantı, eşya tanımı veya gümrük tarife istatistik pozisyonu (GTİP) bazında arama yapılmasına olanak tanımakta, ayrıca söz konusu ürüne ilişkin başka kısıtlamalar varsa onları da göstermektedir.

Öte yandan, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 31 Aralık 1995 tarihinde Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergileri sıfırlanmış ve Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır. Türkiye-AB Gümrük Birliği, sadece sanayi ürünlerini ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamakta, geleneksel tarım ürünleri ise kapsam dışı bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyon'a ön bildiriminin yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyon'un eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır. Tüzüğe (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>) bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne [Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1441/oj) adresinden ulaşılabilir.

İç Vergiler

Katma Değer Vergisi (KDV) ve Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) Topluluk Mevzuatında tam olarak uyumlaştırılmadığından üye ülkeler tarafından belirlenmekte ve ithal ve yerli üretim için aynı oranlar uygulanmaktadır. İsveç, vergi oranları ve genel vergi yükü bakımından AB ve OECD ülkeleri arasında en yüksek oranlara sahip ülkelerin başında gelmektedir.

İsveç'teki standart KDV oranı %25'tir. Buna karşılık, gıda, toplu taşıma ve konaklama için %12, gazete, dergi, kültürel ve sportif faaliyetler için %6 oranında indirilmiş vergi uygulanmaktadır. Alkollü ürünler, tütün mamulleri ve enerji, İsveç'te ÖTV'ye tabi bulunan ürün gruplarıdır.

İsveç Vergi İdaresi (İngilizce):

<https://www.skatteverket.se/servicelankar/otherlanguages/inenglishengelska/businessesandemployers/startinqandrunningaswedishbusiness/declaringtaxesbusinesses/vat/vatratesandvatexemption.4.676f4884175c97df419255d.html>

Ürün Standartları

İsveç mevzuatı, AB teknik mevzuatı ile uyumludur. AB teknik mevzuatında birçok sanayi ürünü için CE işareti zorunludur.

Gıda ürünleri konusunda “tarladan sofraya” kavramı çevresinde her aşamada güvenlik ve kaliteyi garantileyen HACCP (Kritik Kontrol Noktalarda Tehlike Analizi) teknik şarttır. Ayrıca, gıda ürünlerinin etiketlenmesine yönelik olarak birtakım zorunlu kurallar bulunmakta olup, bu konudaki ayrıntılı güncel bilgilere (Swedish National Food Agency, <https://www.livsmedelsverket.se/en>) adresinden ulaşılabilir.

Avrupa Birliği için bir diğer önemli konu da kimyasal ürünlerdir. Birliğin kimyasal ürünler politikası uyarınca kimyasalların üretimi, pazara sunumu, ithalatı ve kullanımına yönelik olarak 1 Haziran 2007 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) sistemi kapsamında kimyasalların kayıt, değerlendirme ve izni zorunlu kılınmıştır. İsveç'te eczacılık ürünleri, kozmetik ve hijyenik ürünler ile kimyasalları içeren sınırlı bir ürün grubu için özel işaretleme gerekleri mevcuttur. Bu konulardaki ayrıntılı

bilgilere (Swedish Medical Products Agency, <https://www.lakemedelsverket.se/en>) ve (Swedish Chemicals Agency, <https://www.kemi.se/en>) adreslerinden ulaşılabilir.

İsveç'te ulusal standardizasyon kurumları 3 tanedir: İsveç Standartlar Enstitüsü-ISI (birçok sektörü düzenlemektedir), İsveç Telekomünikasyon Standardizasyon Kurumu-Informationstekniska Standardiserings-ITS (telekomünikasyon sektörü standartları), İsveç Elektro-Teknik Standartları Kurumu-Svensk Elstandard-SEK (elektronik ve elektrik standartları). Bahse konu 3 kurum da İsveç standardizasyon sisteminin üst organı olan İsveç Standartlar Konseyini (Sveriges Standardiseringsförbund) oluşturmaktadır. Her 3 kurum da AB ve global düzeyde ilgili kuruluşların üyesidirler ve bahse konu uluslararası kuruluşlarda İsveç'i temsil etmektedirler (ISI, CEN'de, ITS, ETSI'de, SEK ise, CENELEC ve IEC'de İsveç'i temsil etmektedir).

Avrupa Birliği'nin Ürönlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. olarak adlandırılan (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürönlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürönlere ilişkin üye ölkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ölkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürönlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürönlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ölkemiz, AB'nin ürönlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ölkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO- <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürönlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ölkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına <https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/> adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur.

Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir:

(<https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,..pdf>)

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE İşareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelere ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 2023/2429 sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Standartların Avrupa ve uluslararası normlara uyumlaştırılmasından sorumlu olan İsveç Standartlar Enstitüsü, hem Avrupa Standardizasyon Kuruluşu-CEN, hem de Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu-ISO üyesidir.

İsveç'te ürün kalitesi, güvenliği ve denetiminin merkezinde yer alan kurum, İsveç Akreditasyon ve Uygunluk Değerlendirme Kurumudur (Swedish Board for Accreditation and Conformity

Assessment-SWEDAC, <https://www.swedac.se/?lang=en>). SWEDAC, piyasa gözetimi, ürün güvenliği, etiketleme ve metroloji konularında yetkili ve sorumludur.

İsveç; ürün güvenliği, kalitesi ve denetimi altyapısı açısından istikrarlı, olgunlaşmış, oldukça şeffaf ve etkin işleyen bir sisteme sahiptir. Kamu idaresi ve mesleki kurumların idari ve uygulama kapasitesi üst düzeydedir ve yaptırımlar oldukça caydırıcı ve ağırdır.

İsveç'te tüketici hakları (dolayısıyla ürün güvenliği ve tüketicinin bilgilendirilmesi) konusuna özel önem verilmekte ve bu konuya ilişkin Kabinede bir bakan görev yapmaktadır. Ülkede, insan, bitki ve hayvan sağlığı ve çevrenin korunması konuları, kamu politikalarının ve siyasetin en öncelikli konuları arasındadır.

Ürün güvenliği ve özellikle tarım ve gıda ürünlerinde zaman zaman firma ve ürün bazında gerek gümrük kontrolleri gerekse piyasa gözetimi ve denetimi sırasında spesifik sorunlar yaşanabilmektedir. Bu çerçevede gıda ihracatçıların, İsveç Gıda Kurumunun (<https://www.livsmedelsverket.se/en/business-legislation-and-control/legislation-food-business/importing-food-products>) internet sayfasını incelemesinde fayda bulunmaktadır.

Halen belirli firma kaynaklı bazı gıda ürünleri için yapılan kontroller/laboratuvar değerlendirmeleri sonrasında ilgili AB mevzuatında belirtilen teknik eşiklere ilişkin sorunları ortaya çıkan ürünlerin İsveç pazarına girişine izin verilmemektedir.

İsveç'e ithal edilen ürünlerin güvenlik şartlarına uygunluğunun denetimi gerek gümrüklerde ithalat aşamasında gerekse yurtiçi piyasada (temelde) yapılmaktadır.

Piyasa gözetimi ve denetimi çok farklı kurumlar (15 tane) ve belediyeler (290 belediye) tarafından yapılmaktadır. Başlıca kurumlar, iletişim bilgileri ve yetki alanlarına (<https://www.marknadskontroll.se/function/responsible-authorities/?lang=en>) internet adresinden ulaşmak mümkündür. Konuya ilişkin ana ulusal stratejiyi belirlemek, uygulama sonuçlarını toplu değerlendirmek ve kurumlar arası koordinasyonu sağlamak temelde SWEDAC'ın görevidir.

Eczacılık ve tıbbi ürünler, tarım ürünleri, kimyasallar, alkollü içecekler başta olmak üzere bazı ürün gruplarında genel yapıdan farklılık arz eden hususlar bulunmaktadır.

Bu çerçevede;

- Gıda ürünleri için İsveç Gıda Kurumu-Livsmedelsverket (<https://www.livsmedelsverket.se/en>),
- Tarım ürünleri için İsveç Tarım Kurumu-Jordbruksverket (<https://jordbruksverket.se/languages/english/swedish-board-of-agriculture>),
- Eczacılık ve tıbbi ürünler için İsveç Medikal Ürünler Kurumu-Lakemedelsverket (<https://www.lakemedelsverket.se/en>),
- Kimyasal ürünler için İsveç Kimyasallar Kurumu-Kemikalieinspektionen (<https://www.kemi.se/en>),
- Alkollü içecekler için de kamu alkollü içecek tekel kurumu olan Systembolaget (<http://www.systembolaget.se/>) internet sayfalarının detaylı incelenmesinde yarar bulunmaktadır.

İhracatta Zorunlu Belgeler:

İsveç AB üyesi ülke olarak AB Ortak Ticaret Politikası ve Ortak Gümrük Tarifelerini, Tek Pazarın parçası olarak AB Teknik Mevzuatını katı ve etkin şekilde uygulayan ülkelerin başında gelmektedir (Avrupa Komisyonu verileri).

Bu çerçevede, sektör, alt sektör, ürün, menşe ülkesi ve ihracatın gerçekleştirileceği zaman gibi oldukça çeşitli unsurlara göre İsveç'e ithalatta farklı belgelendirme yükümlülükleri ve mali yükümlülükler bulunmaktadır.

İsveç'e ihracatta talep edilen belgeler, belgelerin içeriği ve bahse konu belgelerin dayandığı hukuki düzenlemeler, İsveç Gümrük İdaresinin "tek kapı" olarak oluşturduğu (<http://tulltaxan.tullverket.se/#!/taric/nomenclature/sbn?sd=2022-03-29&d=I&cc=I&en&qI=en&ea=false>) web sayfasından Gümrük Tarife Pozisyonu (GTİP) girilerek sorgulanabilir (bahse konu internet sayfasından mali yükümlülükler de sorgulanabilir).

Kullanıcı dostu olması dolayısıyla aynı içerikte bilgiler AB ilgili sayfasından da kolayca temin edilebilir

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/welcome-access2markets-trade-helpdesk-users>).

Ayrıca, AB'ye ve dolayısıyla İsveç'e ithalat yapılırken aranan genel şartlar (sağlık, çevre, teknik düzenlemeler, pazarlama standartları ve diğer hususlar) ve belgelerin listesi de yine aynı adresten detaylı incelenebilmektedir. Bu konuda, İsveç Gümrük İdaresinin (Tullverket) internet sitesinde yer alan Türkiye'den ithalata ilişkin bilgilerin de incelenmesi yararlı olabilecektir.

Faydalı Adresler:

- Informationstekniska Standardiseringsen-ITS (The Swedish Telecommunication Standardization Organization): (<https://its.se/?lang=en>)
- Jordbruksverket (Swedish Board of Agriculture): (<https://jordbruksverket.se/languages/english/swedish-board-of-agriculture>)
- Kemikalieinspektionen-KEMI (Swedish Chemicals Agency): (<https://www.kemi.se/en>)
- Kommerskollegium (National Board of Trade): (<https://www.kommerskollegium.se/en/>)
- Lakemedelsverket (Swedish Medical Products Agency): (<http://www.mpa.se/enq/index.shtml>)
- Livsmedelsverket (Swedish Food Agency): (<https://www.livsmedelsverket.se/en>)
- Havs-och vattenmyndigheten-HaV (Swedish Agency for Marine and Water Management): (<https://www.havochvatten.se/en>)
- Inspektionen för strategiska produkter-ISP (Inspectorate of Strategic Products): (<https://isp.se/eng>)
- Svensk Elstandard- SEK (Swedish Electro-technical Standard): (<https://elstandard.se/in-english/>)
- RISE (Research Institute of Sweden): (<https://www.ri.se/en?refdom=www.sp.se>)
- Styrelsen för Ackreditering och Teknisk Kontroll-SWEDAC (Swedish Board for Accreditation and Conformity Assessment): (<https://www.swedac.se/?lang=en>)
- Naturvårdsverket (Swedish Environmental Protection Agency): (<https://www.naturvardsverket.se/en>)
- Swedish Institute for Standards-SIS: (<https://www.sis.se/en/>)
- Tullverket (Swedish Customs): (<http://www.tullverket.se/en>)
- AB (Teknik) Düzenlemeleri: (https://ec.europa.eu/info/topics/single-market_en)

Uygunluk Değerlendirme

İsveç'te ürün kalitesi, güvenliği ve denetiminde öne çıkan ve AB düzeyinde ve diğer uluslararası platformlarda İsveç'i temsil eden kurumların sayısının fazlalığı, görev dağılımlarının çeşitliliği ve farklı şehirlerde bulunmalarının, görece olarak karmaşık bir yapı görüntüsüne neden olduğu söylenebilir.

İsveç Akreditasyon ve Uygunluk Değerlendirme Kurumu (SWEDAC), İsveç Tüketici Kurumu (KO), Ulusal Ticaret Kurumu (Kommerskollegium-National Board of Trade), İsveç Standardizasyon Enstitüsü (ISI), İsveç Telekomünikasyon Standardizasyon Kurumu (Informationstekniska Standardiserings-ITS), İsveç Elektro-Teknik Standardizasyon Kurumu (Svensk Elstandard-SEK), İsveç Gümrük İdaresi, İsveç Ulusal Gıda Kurumu, İsveç Tarım Kurumu, uygunluk değerlendirme kuruluşları, piyasa gözetimi ve denetimi yapan kurum ve kuruluşlar, sistemin önemli kurumları olarak sıralanabilir.

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir.

İsveç'te zorunlu etiketlere ek olarak Bio (organik), Eco-label ve Fair-trade (adil ticaret) gibi sertifikalara sahip ürünler gerek ithalatçı ve dağıtıcılar, gerekse tüketiciler tarafından tercih edilmektedir.

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

Tüzük 2025/40/EC; Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü, AB pazarına arz edilen tüm ürünlerin ambalajlarına dair eko-tasarım kuralları,

Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,

Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,

Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.

Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.

Tüzük 2016/2031 (OJ L 317, 23/11/2016); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiket (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiket ile ilgili bilgi (https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en) bağlantısından edinilebilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır. Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta

karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

İsveç ürün güvenliği ve denetimi altyapısı ve uygulamaları açısından istikrarlı, şeffaf ve etkin işleyen bir sisteme sahiptir. İsveç geleneksel olarak serbest ticaret politikasının güçlü bir savunucusu olup, AB düzeyinde ve diğer uluslararası platformlarda ağırlığını ticaretin önündeki engellerin azaltılması/kaldırılması yönünde kullanmaktadır.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İsveç'te fikri ve sınai mülkiyet hakları konusunda yetkili kuruluş İsveç Patent ve Kayıt Ofisi-PVR'dir (<https://www.prv.se/en/>).

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının ihlallerine ilişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

İsveç, dağıtım kanalı ve lojistik ağlar bakımından işleyen, etkin ve takip edilebilir bir mekanizmaya sahiptir. Sektörel bazda incelendiğinde, giyim ve ev tekstili ürünleri ağırlıklı olarak perakendeci ve toptancılar tarafından ithal edilirken, ev mobilyası ve tekstil ürünleri genel olarak ev mobilyası satan perakendeciler ve IKEA, Jysk, Mio, Chilli, Stalands gibi mobilya zincirleri tarafından satışa sunulmaktadır.

İsveç'te gıda ile günlük kullanıma konu olan malların dağıtımının %80'inden fazlası ise büyük zincir firmalar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu firmalar ithalattan tüketiciye kadar tüm dağıtım zincirinde etkin olarak faaliyet göstermektedir. Özel ürünlerin satışı ise genellikle mağaza zincirleri kanalıyla gerçekleştirilmektedir.

İsveç'in toplam ithalatının yaklaşık %70'ini oluşturan sanayi ve yatırım mallarındaki ithalat, ürün geliştirmeden finansmana kadar birçok hizmeti bir arada sağlayan ihtisaslaşmış aracılar kanalıyla yürütülmektedir.

Diğer taraftan, ticari ilişkilerde e-ticaret seçeneğinin de artmasıyla birlikte geleneksel B2B (business to business) alıcı-satıcı ilişkileri dışında, B2C (business to consumer) denen, satıcı şirketler ile son kullanıcılar arasında, çoğu zaman toptancı ve aracıları aradan çıkaran bir alıcı-satıcı ilişkisi de oluşmuştur.

İsveç'te ayrıca gerek sektör bazlı, gerekse farklı sektörlerde bir çok ürünün online olarak pazarlandığı bir çok e-ticaret sitesi de bulunmaktadır. İsveçli tüketiciler tarafından 2024 yılında en fazla tercih edilen e-ticaret siteleri; Apotea.se, Amazon.se, Zalando.se, Hm.com, Adlibris.com/sv, Tradera.com, Boozt.com, Apoteket.se, Lyko.com/sv, Inet.se, Webhallen.com, Ahlens.se, Matmart.se, Cdon.se ve Kicks.se'dir.

Tüketici Tercihleri

Zor ve talepkar bir pazar olarak değerlendirilen İsveç'te, gelir durumu ve eğitim seviyesinin yüksek olmasına bağlı olarak tüketicilerin muhakeme gücü oldukça fazladır. İsveçli tüketiciler bir ürünün kalitesine, tasarımına, ambalajına, çevreye duyarlı olarak üretilip üretilmediğine, en çok da uygun fiyatta satılıp satılmadığına önem vermektedir.

Hızla yaşlanmakta olan İsveç nüfusunun son dönemde sağlıklı, pratik ve kaliteli ürünlere olan eğilimi artmıştır. Bu durum, özellikle organik hazır giyim ve tekstil ürünleri ile organik gıda ürünlerinin pazarda potansiyelini arttırmıştır.

Ayrıca, dijitalleşme ile birlikte gelen fiyat saydamlığı, ürün karşılaştırma kolaylığı gibi tüketiciyi önceleyen hususlar, tüketicileri bu imkanları sağlayan (prisjakt.nu) , (pricerunner.se) gibi e-ticaret sitelerine yönlendirmektedir. Bu tarz e-ticaret siteleri için firmaların marka ve uygun fiyat politikalarını sisteme adapte edebilmeleri de önem taşımaktadır.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Ülkede büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve hipermarketler tarafından, alışveriş kartları, indirimler ve müşteriye özel promosyonlar yoluyla, “müşteri sadakati” ve bağlılık yaratma çalışmaları yapılmaktadır. Diğer taraftan, doğrudan pazarlama, posta yoluyla satış, telefonla pazarlama ve elektronik ticaret gibi yeni satış teknikleri giderek yaygınlaşmaktadır.

Hızlı ve güvenilir teslimat, bir rekabet faktörü olarak son yıllarda giderek önem kazanmakta olup, İsveç'te teslimat gecikmelerine sıfır tolerans gösterilmektedir. Dolayısıyla ihracatçılarımızın ürünlerin teslimi için gerçekçi bir süre belirlemeleri büyük önem taşımaktadır.

Kamu İhaleleri

İsveç'te kamu ihalelerinden sorumlu kurum Kamu İhaleleri Ulusal Ajansı'dır (National Agency for Public Procurement).

Kamu ihaleleri ile ilgili bilgilere (<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/en>) internet adresinden ulaşılması mümkündür. Ayrıca İsveç Rekabet Kurumuna kayıtlı aşağıdaki veritabanlarının takip edilmesinde de fayda görülmektedir:

- e-Avrop
- Pabliq
- KommersAnnonse.se
- Merzell

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

İsveç, AB’de en fazla yüzölçümüne sahip ülkeler arasında olmasına rağmen, topraklarının yalnızca %7’si tarım arazisi olarak kullanılabilir. İsveç’te ekili alan 2,7 milyon hektardır. İsveç’in kuzey bölümünde iklimin daha sert olması tarımın çoğunlukla orta ve güney bölümünde yapılmasına neden olmuştur.

1900’lü yıllara kadar tarım ülkesi olan İsveç’te günümüze gelindiğinde tarımın GSYİH’ya katkısı sadece %2 düzeyindedir. Ancak, tarımda verimliliğin yüksek olması sonucu iç talebin %80’i ülkede yetiştirilen tarım ürünleri tarafından karşılanmaktadır. İklimi ve ekilebilir alanlarının kısıtlı olması nedeniyle daha çok tahıl ürünleri üretimi yapılan İsveç’te organik ürünlerin üretimi de artmaktadır.

Hayvansal üretimde de en çok domuz, süt ineği ile diğer büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Toplam yüzölçümünün yaklaşık %7’sinin ekilebilir arazi, %63’ünün ise ormanlarla kaplı olduğu ülkede çiftçilik ve ormancılık iç içe geçmiş durumdadır.

İsveç’te tarımla iştigal eden nüfus oldukça yaşlıdır. Çiftçilerin %60’ından fazlası 50 yaşın üzerinde olup, aktif işgücünün tarımda istihdam edilen oranı her geçen yıl düşmektedir.

Hayvancılık başlıca üretim faaliyeti olup, tarımsal üretim imkanları ülkenin kuzey ve güney bölgeleri arasında oldukça büyük farklılık arz etmekte ve buğday başta olmak üzere hububat ağırlıklı olan üretim büyük ölçüde ülkenin orta ve güney bölümlerinde gerçekleştirilmektedir.

Süt ve süt ürünleri İsveç tarımında merkezi bir role sahip olmakla birlikte, süt ineklerinin sayısı uzun bir dönemdir düşüş göstermektedir. Diğer taraftan, hayvan yetiştirilen çiftlik sayısı azalmaktayken kalan çiftliklerdeki hayvan sayısı artmaktadır.

Sanayi

Ürün yelpazesinin genişliği ile uluslararası faaliyetlerin büyüklüğü İsveç sanayinin en belirgin özellikleri olarak ortaya çıkmaktadır. İsveç, madencilik, bilgi teknolojisi ve diğer yüksek teknolojileri kapsayan bir ürün grubunda uluslararası alanda yüksek başarı göstermektedir. İsveç’te kurulmak suretiyle dünyanın önde gelen çokuluslu firmaları arasında yer alan birçok firma bulunmakta olup, ABB, Akzo Nobel, AstraZeneca, Atlas Copco, Electrolux, Ericsson, H&M, Ikea, Saab, Sandvik, Scania, SKF, Skanska, Teliasonera, Tetra Pak ve Volvo bunlar arasında ilk akla gelenlerdir.

20. yüzyılın başından itibaren İsveç sanayisi ormancılık ve maden gibi sektörlerden, bilişim ve teknolojinin daha çok kullanılarak, araştırma ve geliştirmenin ön planda olduğu, katma değeri daha yüksek sektörlerle geçmiştir. Bu değişim sürecinde tekstil, demir ve çelik sektörleri küçülürken, gemi inşa sektörü tamamen yok olmuştur. Ekonomisi hızla büyüyen İsveç, halen bilgi ve iletişime (ICT) en fazla yatırım yapan ülkelerden biri haline gelmiştir.

İsveç'te madencilikten bilgi teknolojisi ve diğer yüksek teknolojileri kapsayan bir ürün grubunda uluslararası alanda yüksek başarı gösteren birçok firma bulunmakta, ülkenin sanayi üretiminin yaklaşık %65'i ihraç edilmektedir.

Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu üzere İsveç'te de GSYİH içinde sanayi imalatının payı giderek azalırken, hizmet sektörünün payı artmıştır. Bununla birlikte imalat sanayi İsveç ekonomisi bakımından büyük bir öneme sahiptir. Zira İsveç hizmet sektörünün önemli bir kısmı ülkenin sanayi altyapısı ile yakından ilintilidir.

İmalat sanayiinde; makineler, kara taşıtları, elektronik ve haberleşme ürünleri; kimyasallar; metal ve metal mamulleri; orman ve kağıt ürünleri; mineral yakıtlar başı çekmektedir.

Ormancılık

Toplam yüzölçümünün %63'ü, topraklarının ise %69'u orman alanı (28 milyon hektar) olan İsveç, bu oran ile Finlandiya'nın ardından Avrupa'da ikinci en geniş orman alanına sahip ülkedir. Özellikle kereste, kağıt hamuru ve kağıt sektörlerinde dünyada önemli bir konuma sahip olan İsveç'in toplam ihracatının %9'u ormancılık sektörüne aittir. Ürettiği ormancılık ürünlerinin %85'ini, daha çok AB ülkelerine ihraç eden İsveç, dünya ormancılık ürünleri ihracatının %10'unu gerçekleştirmektedir.

Tarım sektöründe olduğu gibi ormancılık sektörü de bir dizi değişime uğramış olup, insan işgücünün yerini ağırlıklı olarak makineler almıştır. Bu da daha fazla katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesine neden olmuştur.

Ormancılık ürünlerinde öne çıkan iki alt sektörden ağaç ürünleri (mobilya dışında) sektöründe, daha çok küçük firmalar çalışmakta olup; bu sektörde üretilen ürünlerin katma değeri düşüktür. Ormancılık ürünleri üretiminin neredeyse %50'sini karşılayan kağıt ve karton sanayi sektöründe ise, ileri teknoloji uygulanarak katma değeri yüksek ürünler elde edilmektedir.

Sürdürülebilir üretim ve biyo çeşitliliğin korunması İsveç ormancılık politikasının iki ana unsurunu oluşturmakta olup, kesim yapılmış yerlerin tekrar ağaçlandırılması ve meşe, kayın, gürgen vb. geniş yapraklı değerli ağaçların korunmasına dair maddeler İsveç ormancılık kanunda önemle vurgulanmaktadır.

Madencilik

İsveç, Batı Avrupa'da uzun bir zamandır demirin pek çok formunun hem üretimini hem de ihracatını yapan tek ülkedir. Ülkenin özellikle kuzey bölümü demirin yanında, kükürt, bakır, kurşun, gümüş, altın vb. değerli madenlerce zengindir ve İsveç adı geçen madenlerin üretiminde AB ülkeleri arasında önde gelmektedir.

Sektörde, özellikle katma değeri yüksek ürünlerin üretiminde ve ihracatında artış yaşanmaktadır. Son yıllarda yüksek-derece demir ve çelik ürünlerinin üretim ve ihracatı ön

plana çıkmıştır. Ülkede üretilen çeliğin %80'den fazlası ihraç edilir duruma gelmiştir (Geological Survey of Sweden, <https://www.sgu.se/en>).

Enerji

İsveç'te, hem soğuk bir iklimin hüküm sürmesi, hem de yaşam standardının yüksek olması nedeniyle enerji tüketimi fazladır. Kişi başına düşen enerji tüketimi Norveç'in altında olmasına rağmen AB ülkeleri arasında en fazla enerji tüketimi olan ülkelere biridir. Dalgalanmalara rağmen son 20 yıldır toplam enerji tüketimi sabittir.

1970'lerde yaşanan petrol krizi ile İsveç'in enerjide bağımlılığının ortaya çıkması sonucu enerji politik bir konu haline gelmiştir. Bunun üzerine rafineri kapasitesini arttıran İsveç, yüksek oranda enerji ihtiyacını karşılayabilmek için nükleer enerjiye yüklü miktarda yatırım yapmıştır. Dünyanın en kalkınmış ülkelerinden İsveç'in enerjideki hedefi ekonomiyi fosil yakıtlardan arındırmak olup, bu çerçevede radikal kararlar alınmaktadır. Petrol, nükleer enerji, hidroelektrik enerji, rüzgar / güneş enerjisi ve biyo yakıtlar ülkenin enerji ihtiyacının karşılanmasında başlıca kaynaklar olup, İsveç'te üretilen elektriğin %98'i fosil yakıt dışındaki kaynaklardan sağlanmaktadır.

İsveç'te ticari işleme müsait petrol, gaz ve kömür rezervi bulunmadığından, çoğunluğu Kuzey Denizi petrolü olmak üzere ülkenin enerji hammaddesi ihtiyacının %70'lik bir kısmı ithal edilmektedir.

İsveç'te evsel atıkların neredeyse tamamının modern yöntemlerle işlenmesi yoluyla elde edilen biyogaz elektrik üretiminde kullanılmakta olup, ülkedeki evlerden çıkan atıklar artık ihtiyacı karşılamada yetersiz kaldığı için Norveç, İngiltere ve İtalya gibi birçok Avrupa ülkesinden çöp ithal edilmekte, bu ülkeler İsveç'e gönderdikleri atıklar karşılığında para da ödemektedirler.

İsveç yüksek enerji tüketimini düşük karbon emisyonlarıyla birleştirmeyi başarmıştır. İsveç hükümetinin 2040 yılına kadar enerji üretiminin tamamını yenilenebilir enerjiden sağlama hedefi bulunmaktadır. İsveç ayrıca enerji politikasında küresel iklim hedeflerine uygun olarak 2045 yılına kadar net emisyonlarını sıfıra indirmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda, halihazırda birincil enerji arzında en düşük fosil yakıt payına ve en düşük ikinci karbon yoğun ekonomiyi sahip İsveç'in düşük karbonlu ekonomiye geçiş noktasında küresel lider olma hedefi bulunmaktadır.

Telekomünikasyon

Telekomünikasyon altyapısı bakımından İsveç dünyanın en gelişmiş ülkeleri arasında yer almaktadır. Sabit telefon hattı, mobil telefon, kişisel bilgisayar, internet ve genişbant kullanımı son derece yaygındır.

Yaklaşık 10,5 milyon nüfuslu ülkede kişisel ve iş amaçlı internet erişimi 8 milyonu aşmış olup, evlerin % 80'inden fazlasında bilgisayar bulunmaktadır. Ülkede telekomünikasyon hizmetleri Avrupa geneline kıyasla oldukça erken bir tarihte, 1993 yılında serbestleştirilmiştir.

İsveç ekonomisinin gelişmesinde rol oynayan kilit sektörlerin başında bilişim ve telekomünikasyon sektörleri gelmektedir. İsveç güçlü dijital teknoloji yatırımcıları, start-up'ları ve büyük şirketlerden oluşan güçlü kümesi ile dijital buluşlar için uygun bir ortam yaratmaktadır. Skype, Spotify, Klarna, Mojang, iZettle, Kry, Trustly, Truecaller, Yubico gibi yüksek bütçeli birçok yazılımın kurucusu olan İsveçli girişimciler sayesinde Stockholm Avrupa'da en yüksek bütçeli start-up'lara sahip şehir olmayı başarmıştır. Günümüzde İsveç, yazılım ve bilişim sektöründe Silikon Vadisi'nden sonra dünyadaki en verimli ikinci teknoloji merkezi olarak adlandırılmaktadır. İsveç'te Ar-Ge faaliyetlerine verilen önemin ve ayrılan kaynağın bilişim ve telekomünikasyon sektörlerinin gelişimini destekleyen en önemli unsurlardan olduğu değerlendirilmektedir.

Ulaştırma

İsveç oldukça gelişmiş ve yüksek standartlarda bir ulaştırma altyapısına sahip olup, ulaşım imkanları oldukça gelişmiş ve çeşitlidir.

İsveç'in en önemli havalimanları Stockholm Arlanda Havaalanı, Göteborg Landvetter Havaalanı, Skavsta Havaalanı ve Malmö Havaalanıdır. En önemli limanları ise Göteborg, Trelleborg ve Stockholm'dür.

Gelişmiş bir raylı ulaşım sistemine sahip olan İsveç'te en önemli tren yolları Stockholm ve Göteborg'da mevcuttur. Metro ise Stockholm'de bulunmaktadır.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

İsveçliler detaylara önem veren bir toplumdur. İsveç'te kendinizi kabul ettirebilmeniz için ince detaylara dikkat edilmeli, planlanmış ve mantıklı organize edilmiş bir teklifle gitmeye özen gösterilmelidir.

İsveçliler, sosyal veya iş konusunda gerçekleştirilen toplantılara geç gidilmemesi konusunda hassastırlar. Eğer herhangi bir şekilde toplantıya geç kalındıysa ya da gelinemeyecekse çok önemli bir sebebin olması ve çok önceden karşı tarafa bildirilmesinde fayda vardır. Randevuların en az iki hafta öncesinden ayarlanması, hafta sonu ve tatillerde randevu vermemeye özen gösterilmesi beklenmektedir.

Toplantılar için en uygun zaman dilimi 9.00-11.00 veya 14.00-16.00 arasındaki zaman dilimidir. İsveç'te zaman büyük önem taşımakta olup, hafife alınmamalıdır. Bu yüzden toplantılarda zamanında olmaya özen gösterilmelidir. Başlama ve bitiş saatlerine riayet edilmesi gerekmektedir. Çevre duyarlılığı, kağıt kullanım hassasiyeti vb. sebeplerle fiziksel kartvizit yerine LinkedIn gibi profesyonel ağlar tercih edilmektedir.

İsveçliler'in büyük bir çoğunluğu İngilizce bilmekte ve konuşmaktadır.

Para Kullanımı

Para birimi olarak, 1873 yılından beri İsveç kronu kullanılmaktadır. 1995 yılında AB'ye üyeliği kabul edilen İsveç'te, yapılan halk oylaması sonucu AB ortak para birimi avronun kullanılması reddedilmiştir. İsveç kronu 1.000, 500, 100, 50 ve 20'lik banknotlar halinde, madeni para olarak kullanılan öre ise 1, 2, 5, 10 ve 50'likler halinde basılmaktadır. Döviz değişimi daha çok büyük şehirler, havaalanları ve feribot terminallerinde bulunan FOREX döviz değişim bürolarında yapılmaktadır.

Bununla birlikte, İsveç'te kredi kartı kullanma oranı ve mobil banka uygulamaları çok yaygın olup, nakit para kullanımı alışkanlığı neredeyse kalmamıştır (cashless society). Banka kartı / kredi kartı her yerde geçmekte olup, bir çok noktada nakit para kabul edilmemektedir. American Express, Diners Club, MasterCard ve Visa en çok kabul gören kredi kartlarıdır. Dolayısıyla İsveç ziyaretlerinde döviz getirmek yerine banka kartlarının kullanılması tavsiye edilmektedir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkeye girişte, Avrupa Birliği vatandaşları için pasaport ya da nüfus cüzdanı yeterlidir. Türk vatandaşları için umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Diplomatik, hizmet ve hususi pasaport hamilleri ise, altı ay içinde üç ayı aşmamak kaydıyla, anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

AB ve Schengen Anlaşması taraf ülkeleri vatandaşlarının ülkeye girişinde vize istenmemektedir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

- 1 Ocak: Yeni Yıl
- 6 Ocak: Noel'in 13. Günü
- 18 Nisan: İyi Cuma (her yıl değişmekte)
- 20-21 Nisan: Paskalya (her yıl değişmekte)
- 1 Mayıs: İşçi Bayramı
- 29 Mayıs: İsveç Dini Bayramı (her yıl değişmekte)
- 6 Haziran: Ulusal Gün
- 21 Haziran: Midsommar
- 25-26 Aralık: Noel

Yerel Saat

İsveç, Greenwich'e göre 1 saat ileridedir (GMT + 1).

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Limited Şirketler:

Araştırmalar, limited şirket kurmanın ya da satın almanın (off-the-shelf), İsveç pazarına giriş yapmak isteyen firmalar tarafından sıkça kullanılan bir yöntem olduğunu göstermektedir.

Limited şirket, sahipleriyle şirket arasında kesin bir ayrımın bulunduğu şirket yapılanması olarak tanımlanmaktadır. Limited şirketler kendine ait mülke sahip olup, anlaşmalar yapabilmektedirler.

Özel ve kamu limited şirketleri olmak üzere iki çeşit limited şirketi kurmak mümkündür. Yabancı menşeli şirketler İsveç'te genellikle özel limited şirketler kurdukları için bu raporda özel limited şirketler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Özel limited şirketler; hisselerini menkul kıymetler borsasında veya herhangi başka bir organize piyasada satışa çıkaramazken, şirketin esas sermayesinin 25.000 SEK olması gerekmektedir.

Özel limited şirketlerin yönetim yapısı incelendiğinde, yönetim kurulunda en az bir müdür ve bir de vekil müdürün bulunması gerektiği gözlenirken, bununla birlikte yönetim kurulu üç kişiden oluşuyorsa, bu durumda en azından bir vekil müdürün yönetimde bulunması gerekmektedir. Yöneticilerin ve vekil üyelerin sayısı ayrıca şirket ana sözleşmesinde belirtilmelidir.

Şirket Kurma Prosedürleri

Limited Şirket Kurulması:

İsveç'te limited şirket kurmanın en kolay yolu, bir hukuk firmasının veya ajansın limited şirket kurulmasına yönelik sundukları off-the-shelf (hazır kayıtlı şirketin satın alınması) hizmetinden yararlanılmasıdır.

Bu hizmetle, yeni kayıt olmuş fakat henüz faaliyetlerine başlamamış şirketlerin bulunması kolaylaşmaktadır. Satın alınmaya hazır bulunan şirket için 25.000 SEK tutarındaki esas sermayenin bankaya yatırılmasıyla şirket faaliyetlerine başlama hakkı kazanmaktadır.

Bundan sonraki aşamada şirket sahipleri şirketin faaliyetlerini, ismini içeren şirket ana sözleşmesini imzalayarak yönetim kurulunu, kurulun başkanını ve genel müdürü belirlerken, yapılan bu değişiklikleri Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) bildirir.

Off-the-shelf hizmetinden yararlanmanın maliyeti alınan hizmete göre 10.000 ila 25.000 SEK arasında değişmektedir.

Şirket Sözleşmesi ve İçeriği:

Şirket sözleşmesi;

- Şirketin adını,
- Şirketin bulunduğu şehri,
- Şirketin faaliyetini,
- Esas sermayesini,
- Ortaklarının sayısını,
- Yönetim kurulunun üye sayısını,
- Yönetim kurulu vekil üye sayısını,
- Şirketi denetleyenlerin sayısını,
- Pay sahiplerinin ne sıklıkta toplandıklarını,
- Şirketin finansal yılını içerirken, bunlara ek olarak şirket hisselerinin satışını düzenleyen maddeler de şirket sözleşmesine eklenebilir.

Limited Şirketin Kaydı:

Şirketin ismi ve faaliyeti Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) kaydedilmektedir (<https://www.verksam.se/web/international/starting/get-started-business-registration-and-tax/limited-company>). İsim kaydı yapılırken, şirket isminin başka bir şirketin ismi ve markası ile benzer olmamasına dikkat edilmelidir. Şirket isminin ayrıca şirketin faaliyetlerini açıkça belirtecek şekilde olması gerekmektedir.

Vergi Sistemine Kayıt:

Bolagsverket'e kaydolarak aktif faaliyetine başlayan firmaların vergilendirme işlemleri için İsveç Vergi İdaresi Skatteverket'e kaydolması gerekmektedir. Yabancı şirketlerin İsveç'teki faaliyetleri ile ilgili faydalı bilgilere;

(<https://skatteverket.se/servicelankar/otherlanguages/inenglish/businessesandemployers/nonswedishbusinesseswithoperationsinsweden.4.676f4884175c97df41921ad.html>) adresinde ulaşılabilir.

Vergi beyannamesi ve prim formları doldurulup,

(<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/blanketterbroschyer/blanketter/info/4632.4.39f16f103821c58f680006712.html>)

İsveç Vergi İdaresine (Skatteverket) gönderildikten sonra şirketin vergi kaydı gerçekleşmektedir. Kayıt işlemi sırasında katma değer ve gelir vergisi ile birlikte sosyal güvenlik primlerinin ödeneceği hesaplara ilgili bilgiler şirkete gönderilmektedir.

Yönetim Kurulu ve Genel Müdür:

Yönetim kurulunun görevleri şirketin büyüklüğüne ve genel müdürün atanıp atanmamasına göre değişiklik göstermektedir. Kurul, şirketin organizasyonu ve yönetiminden sorumlu iken genel müdür atama yetkisi bulunmaktadır.

Kurul aynı zamanda ana hissedarların da bulunduğu genel kurul toplantılarını düzenlerken, kimin şirketi temsil edeceğine karar verir. Yönetim kurulu birden fazla kişiden oluşuyorsa, bir üye yönetim kurulu başkanı olarak seçilirken, başkanın Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) bildirilmesi zorunludur.

Yönetim Kurulu ve İşleyiş:

Yönetim kurulu genel müdür atadığı takdirde, genel müdür ve yönetim kurulunun görev tanımlarını yapmak zorunda iken, bununla beraber sadece bir yönetim kurulu üyesi bulunan şirketler işleyiş kuralları belirlemek zorunda değildir.

Yönetim kurulunun sorumlulukları genişler ve bazı durumlarda üyeleri şirket borçlarına karşı sorumlu olmaktadır. Bununla beraber, yönetim kurulu vergilerin zamanında ödenmesi ile yıllık muhasebe kayıtlarının düzenlenip gerekli belgelerin Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) gönderilmesinden sorumlu iken, şirkette meydana gelen herhangi bir değişikliği de rapor etmek zorundadır.

İmza Yetkisi ve EEA (Avrupa Ekonomik Bölgesi) Vatandaşlığı:

İmza yetkisi herhangi bir kimseye verilmemiş ise, yönetim kurulu şirket adına imza atma yetkisine sahiptir. Böyle durumlarda yönetim kurulunun yarısından fazlasının imza atması gerekmektedir.

Bununla birlikte şirket, genel müdürünün, yönetim kurulunun yarısının, vekil üyelerinin yarısının ve imza yetkisine sahip kişilerden en az bir tanesinin EEA'ya (Avrupa Ekonomik Bölgesi) üye ülkelerden birinin vatandaşı olması zorunluluğu bulunmaktadır. İstisnai durumlar için ise Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) başvuru yapılmalıdır.

Şirketin İsveç'te yerleşik, şirketi temsil etme yetkisine sahip bir temsilcisi bulunmuyor ise, yönetim kurulunun İsveç'te yaşayan bir kişiyi, şirket adına yasal belgeleri tebliğ alması için yetkili kılması gerekmektedir. Bu kişinin şirket tarafından işe alınması zorunluluğu bulunmazken, Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) kayıt ettirilmesi zorunludur.

Hisselerin Kaydı ve Hissedarlar:

Yönetim kurulu hisseler ve hisse sahiplerine ait kayıtları tutmak zorundadır. Bu kayıtlar halka açık bir şekilde şirketin ofisinde tutulmalıdır. Hisse sahipleri herhangi bir ülkede ikamet edebilirken, yeni hissedarlara ait bilgiler hisse sahipleri için tutulan kayıtlara eklenmelidir.

Şirket Muhasebesi:

Faaliyetlerine başlamış her şirket muhasebe kayıtlarını Muhasebe Kanununa uygun olarak tutmak zorundadır. Yıllık muhasebe kayıtlarının, finansal yılın sonlanmasında itibaren 7 ay içerisinde Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) iletilmesi gerekir.

Zamanında gönderilmeyen kayıtlar için cezai yaptırımlar bulunmaktadır. Yıllık muhasebe kayıtları ve denetmen raporları finansal yılın sona ermesinden itibaren 11 ay içerisinde Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) teslim edilmez ise Kurum şirketi tasfiye etme hakkı kazanır.

Şirket Hesaplarının Denetlenmesi:

Genel uygulama İsveç'te faaliyet gösteren tüm şirketlerin bir denetçisinin bulunması şeklinde iken İsveç Şirketler Kanunu'nda (Swedish Companies Act) yapılan değişikliklerle küçük şirketlere denetmen bulundurma zorunluluğu kaldırılmıştır.

Bununla birlikte profesyonel yeterlilik denetimlerinden geçmiş belirli bir büyüklüğe sahip şirketler, aşağıda belirtilen kriterlerden en az birine sahip ise muhasebe kayıtlarının denetlenmesi için bir denetmenle çalışmalıdır.

- Son 2 yıl içerisinde ortalama 50 işçi istihdam etmiş şirketler
- Menkul Kıymetler Borsasında kayıtlı şirketler
- Şirket varlıklarının değeri son iki yılda toplam 25 milyon SEK olan şirketler

Ticaret Sicil Kurumu (Bolagsverket) ile Birlikte Dosyalanması Gereken Belgeler:

- Yıllık muhasebe kayıtları,
- Denetmen raporu,
- Limited şirketi bir grubun parçası ise, denetmenin ana şirket hakkındaki raporu,
- Eğer genel kurul toplantısında kar payı ödenmesi ile ilgili karar çıktıysa, genel kurul toplantısının süresine ait bilgiler.

Faydalı Linkler:

Ticaret Sicil Kurumu-Swedish Companies Registration Office

(Bolagsverket)

www.bolagsverket.se

İsveç Vergi İdaresi-Swedish Tax Agency

(Skatteverket)

www.skatteverket.se

Şube Açma

Yurtdışı merkezli bir şirket, herhangi bir yan şirket kurmaksızın İsveç'te şube açma hakkına sahiptir. İsveç'te açılacak şube yasal olarak yurtdışı merkezli şirketin bir parçası iken, kendine ait sermaye bulundurmasına gerek yoktur.

İsveç'te açılacak şube ana şirketten bağımsız olmayıp, ana şirketin bölgesel temsilcisi olma niteliğini taşımaktadır. Ana şirket İsveç'te yalnızca bir şube açabilirken, şubeyi dilediği şehre taşıma hakkına sahiptir. Açılacak şube kendine ait sermaye bulundurmazken, varlıkları ve borçları ana şirketin toplam varlıklarının bir parçası durumundadır. Bununla birlikte, şube kendi muhasebe kayıtlarını tutma hakkına sahiptir ama bu hesapların ana şirketin hesaplarıyla karıştırılmaması gerekmektedir.

Yurtdışı merkezli şirket tarafından İsveç'te açılan şubenin EEA (Avrupa Ekonomik Bölgesi) ülkelerinde ikamet eden bir genel müdür tarafından yönetilmesi gerekmektedir. Şubeyi yönetmesi için göreve getirilen genel müdür, şubenin İsveç'te gerçekleştirdiği her türlü işlemde şirketin İsveç'teki yasal temsilcisi sıfatıyla sorumludur.

Şubenin Kaydı:

İsveç'te şube açmak isteyen yabancı merkezli şirketlerin tüzel kişiliği bulunmalı, kendi ülkesindeki ilgili odalara kayıtlı ve faaliyetlerine başlamış olmaları gerekmektedir. Şube kurulumu ile ilgili detay bilgilere (<https://www.verksamt.se/web/international/starting/get-started-business-registration-and-tax/opening-a-branch>) adresinden ulaşılması mümkündür.

Şubenin tescil edilmesi için atılması gereken ilk adım, şube açılmasına yönelik başvurunun Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) (<https://www.bolagsverket.se/en/bus/business/branch>) yapılmasıdır. Başvuruya ana şirketin son iki yılına ait yıllık raporların, ana şirketin finansal durumunu gösteren belgelerle birlikte şubeyi yönetecek sorumlu kişinin (genel müdürün) ana şirketin İsveç'teki yasal temsilcisi olduğunu gösteren belgelerin eklenmesi gerekmektedir.

Bütün gerekli belgeler tamamlandıktan sonra 2500 SEK tutarındaki başvuru ücretinin ödenmesiyle şube kayıt altına alınmaktadır. Detaylı bilgiye, yurt dışından ödeme için (<https://www.bolagsverket.se/en/sjalvservice/avgifter/saharbetalardu/betalafranutlandet.1809.html>) ve İsveç'te ödeme için (<https://www.bolagsverket.se/en/fee/fees/paying>) internet adreslerinden ulaşılabilir.

Kayıt işlemlerinin sonlanmasıyla birlikte, şubeye 10 haneli bir kayıt numarası verilirken bu numara şube faaliyetlerini sonlandırana kadar kullanılabilir. Şube, kayıt numarasının elde edilmesiyle faaliyetlerine başlamaya hak kazanır.

Not: Yabancı banka ve diğer finansal kuruluşların İsveç'teki şubeleri İsveç Finans Piyasası Denetleme Kurumu (Finansinspektionen) tarafından kayıt altına alınmaktadır.

Şubenin İsmi:

Şubenin İsveç'te kullanacağı ismin ana şirketin ismi ve yapısını aynı zamanda şube anlamına gelen (filial) kelimesini içermesi gerekmektedir. Şube isminin ayrıca ana şirketin hangi ülkeye ait olduğunu belirtmesi istenmektedir. Şubenin ismi Ticaret Sicil Kurumu (Bolagsverket) tarafından tescil edilirken kayıt işlemi teklif edilen ismin daha önce tescil edilmiş bir isim veya markaya benzerliği durumunda uzayabilmektedir.

Vergi Sistemine Kayıt:

Açılacak olan şube, İsveç'teki diğer (sınırlı sorumluluğu, kaynağı olan) limited şirketlerle aynı vergi yükümlüklerine sahiptir. Şube vergi bildirim formunu doldurduktan sonra kendini işveren olarak İsveç Vergi İdaresi'ne (Skatteverket) (<http://www.skatteverket.se/foretagororganisationer/blanketterbroschyer/blanketter/info/4632.4.39f16f103821c58f680006712.html>) kaydettirir. Katma değer vergisi, PAYE (işveren payı) ödemeleri ile katma değer vergisinin ödeneceği hesap, gelir vergisi ve sosyal güvenlik katkı payları hakkındaki bilgiler kayıt işleminin gerçekleşmesiyle şubeye gönderilir.

Şube Muhasebesi:

Faaliyetlerine başlamış tüm şirketlerin muhasebe hesaplarını Muhasebe Kanununa uygun olarak tutmaları gerekmektedir. Şube kendi hesaplarını, ana şirketin hesaplarından ayrı olarak tutmalıdır. Bunlara ek olarak, ana şirketin EEA ülkelerinden birinin yasal düzenlemelerine tabi olup olmamasına göre dönem sonu muhasebe kayıtlarının hazırlanışı farklılık göstermektedir.

Buna göre;

- EEA'ya üye ülkelerden birinde faaliyet gösteren ana şirket eğer İsveç'teki limited şirketlerle benzer özellikler taşıyorsa, sadece ana şirketin yıllık raporlarının Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) sunulması yeterli olup, şubenin yıllık raporlarının da sunulmasına gerek yoktur.

- EEA'ya üye ülkelerden birinde faaliyet gösteren ana şirket eğer İsveç'teki limited şirketlerle benzer özellikler taşımıyorsa yabancı kaynaklı şirket hem kendine hem de İsveç'teki şubesine ait yıllık raporları Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) sunmak zorundadır.

EEA Ülkelerine Üye Olmayan Yabancı Kaynaklı Şirketlerin Şubeleri: EEA üyesi ülkeler dışındaki herhangi bir ülkede faaliyet gösteren yabancı kaynaklı şirket hem kendisine hem de İsveç'teki şubesine ait yıllık raporları Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) sunmak zorundadır.

Şubenin Hesaplarının Denetlenmesi:

Genel uygulama İsveç'te faaliyet gösteren tüm şubelerin bir denetçisinin bulunması şeklinde iken İsveç Şirketler Kanunu'nda (Swedish Companies Act) yapılan değişikliklerle küçük şubelere denetmen bulundurup bulundurmama konusunda seçim şansı verilmiştir.

Bununla birlikte eğer şube son iki finansal yıllık dönemde;

- Bünyesinde 3'ten fazla işçi bulundurmuşsa,
- Bilanço tablosu 1,5 milyon SEK'ten fazla ise,
- Net cirosu 3 milyon SEK'ten fazla ise muhasebe kayıtlarının denetlenmesi için bir denetmenle çalışmalıdır.

Buna ek olarak şubenin çalıştığı denetçinin sertifikalı bir muhasebeci olması gerekmektedir. Eğer kayıtlı bir denetim şirketiyle anlaşılmış ise bu durumda şubenin kayıtlarını inceleyen denetleme şirketindeki kişinin ismi belirtilmelidir.

Yıllık Vergi Beyanı:

Şube yıl içerisinde gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler sonucu elde ettiği gelirine ait vergi beyannamesini İsveç Vergi İdaresi'ne (Skatteverket) beyan etmek zorundadır.

Temsilcilik Açma Prosedürleri

Bayilik anlaşması aynı zamanda satış yapma izni olarak tanımlanırken, ürün veya hizmetlerin pazarlanabildiği herhangi bir sektörde uygulanabilmektedir. Bayilik anlaşmaları genellikle uzun dönemli iş ortaklıkları kurulması amacıyla yapılırken, anlaşmalar İsveç Kontrat Kanunu'na göre düzenlenmektedir.

Bayilik Anlaşması ve İşleyiş:

Bayilik anlaşması birbirinden ekonomik ve yasal olarak bağımsız olan ve daha sonraki yıllarda da bağımsız kalacak taraflar arasında yapılan kontrat olarak tanımlanmıştır. Bayiliği veren kişi/şirket, bayilik anlaşmasıyla birlikte, bayiliği alan kişiye ismini, markasını, konseptini kullanma hakkıyla beraber tecrübe ve teknik becerisinden faydalanma hakkını da vermeyi taahhüt etmektedir.

Bayiliği alan kişi ise, bayiliğini aldığı kişi/şirketin kalite, hizmet şartlarına uygun ve bayilik veren şirketin imajını güçlendirici biçimde faaliyet göstereceğini taahhüt etmektedir.

İsveç'te Bayilik:

İsveç yaklaşık 450 adet bayilik zincirine ev sahipliği yaparken bunların büyük çoğunluğu İsveç orijinelidir. Bayilik sistemi İsveç'te daha çok perakendecilik sektöründe yaygın iken,

perakendecilik dışında danışmanlık ve lokantacılık sektörlerinde de bayi sisteminin yaygın olduğu görülmektedir.

Franchising Kanunu:

İsveç'te bayilik sistemi için hazırlanmış kapsamlı bir mevzuat bulunmazken, bayilik ile doğrudan ilişkili olarak sadece, bayiliği verenin bayilik anlaşması imzalanmadan belirli konular hakkında bayiliği alana bilgi vermesini düzenleyen yasa bulunmaktadır (Yasa No: 2006:484). Bu kanun, İsveç'te düzenlenmiş her türlü bayilik anlaşmasını kapsamaktadır.

Bayilik Anlaşması Hakkında:

İsveç mevzuatına göre bayilik anlaşması, bayiliği veren girişimci ile bayiliği alan kişinin yapmış olduğu, bayiliği alan kişinin bayiliği veren girişimciye ürününü veya hizmetini belirli bir ücret karşılığında pazarlama hakkını verdiği anlaşma olarak tanımlanmıştır.

Bununla birlikte bayilik anlaşması, bayiliği alan kişiye, bayiliğini aldığı kişinin/firmanın markasıyla birlikte, firmaya ait her türlü fikri mülkiyet hakkını kullanma olanağı sağlarken, bayiliği alan kişinin de aynı zamanda kontrata uygun şekilde faaliyet göstermesini zorunlu kılmaktadır.

Bayilik Veren Kişi/Firmanın Yapması Gerekenler:

Bayilik veren kişi/firmanın, bayilik anlaşmasıyla ilgili gerekli bilgileri, yazılı ve anlaşılır bir şekilde, kontratın imzalanmasından önce bayilik vereceği kişiye bildirmesi gerekmektedir.

Bayilik veren kişi/firmanın diğer yükümlülükleri:

- Verilecek olan bayiliğin faaliyetleri hakkında bayilik alacak olan kişinin bilgilendirilmesi.
- Bayilik veren kişi/firmanın varsa, daha önceden anlaşma imzalamış olduğu bayiler ve faaliyetleri hakkında, bayilik alacak olan kişiyi bilgilendirmesi.
- Bayilik alacak kişinin, bayilik veren kişi/firmaya ödeyeceği ücret hakkında bilgilendirilmesi.
- Bayilik alacak olan kişinin, anlaşmayla elde edeceği her türlü fikri mülkiyet hakkı hakkında bilgilendirilmesi.
- Bayilik alacak olan kişinin, almak veya kiralamak zorunda olduğu hizmet veya mallar hakkında bilgilendirilmesi.
- Bayilik alacak olan kişinin, kontrat süresi içerisinde ve sonrasında bayilik veren kişi/firmayla rekabet etmesini engelleyen madde hakkında bilgilendirilmesi.
- Kontratın şartları, değişiklik yapılabilmesinin koşulları, uzatma veya iptali, iptali durumunda karşılaşılabilecek cezai yaptırım konuları hakkında bayilik alacak olan kişinin bilgilendirilmesi.
- Kontrattan dolayı meydana gelen anlaşmazlıkların nasıl karara bağlanacağına dair bilginin bayilik alacak kişiye bildirilmesi.

Bayilik Açarken Dikkat Edilmesi Gereken Diğer Konular:

Bayilik anlaşmasının imzalanması veya iptali sırasında tarafların, kontrat kanunu, fikri mülkiyet kanunu, rekabet kanunu, ticaret kanunu ve tüketiciyi koruma kanunu gibi diğer mevzuatları da göz önüne almaları gerekmektedir. Bunun dışında bayinin faaliyetlerini düzenleyen kılavuzun İsveç mevzuatlarına ve iş geleneklerine uygun olması gerekmektedir.

Bayi Kaydı: İsveç'te bayiler genellikle limited şirketler gibi faaliyet göstermektedirler. Özel limited şirket açmanın en hızlı ve en kolay yolu ise bu konuda hizmet veren hukuk firmalarının off-the-shelf (kayıt olmuş ama faaliyetine başlamamış şirketin satın alınması) hizmetlerinden yararlanmaktır.

Faydalı Linkler:

Sektör Birlikleri

Swedish Franchise Association: <https://svenskfranchise.se>

Danışmanlık Şirketleri

Franchise Group: www.franchisegroup.se

Franchise Kollegiet: www.franchisekollegiet.se

Franchise Arkitekt: <https://franchisearkitekt.se/>

Şirket Birleşmeleri ve Satın Alımları:

Aile Şirketleri:

Aile şirketleri, İsveç'teki girişimciliğin gelişmesinde her zaman destekleyici bir rol oynamıştır. Araştırmalar bu aile şirketlerinin kurucularının artık emeklilik zamanının yaklaştığını, emeklilik yaşı gelen kurucuların bu nedenle şirketlerini devredecek yabancı yatırımcılar aradığını göstermektedir.

Şirket Satın Alma ve Birleşme İşlemleri:

Birçok ülkede şirket satın alma işlemi, karışık ve uzun bir süreç olarak görülürken, bürokrasinin şeffaflık kültürü nedeniyle yaşanmadığı İsveç'te daha kolay ve kısa sürede gerçekleşmektedir. Satın alınması düşünülen şirkete ait her türlü bilgilere halka açık kaynaklardan ulaşmak mümkündür. Bunlara ek olarak ayrıca yasal prosedür diğer ülkelere kıyasla İsveç'te daha sadedir.

Düşük İşlem Maliyetleri:

İşlem maliyetleri ve adli masraflar diğer ülkelere kıyasla daha düşüktür. Satın alım veya birleşme işlemleri gerçekleşirken avukat veya danışman bu süreçte dahil olmaktadır. Bu durum standart bir prosedür olup, taraflara duyulan güvensizlik olarak algılanmamalıdır. Bunların dışında, satın alım veya birleşme için hazırlanan İsveç kontratları ve anlaşmaları, ABD ve İngiltere'deki benzerlerine kıyasla daha kısa iken, anlaşmaların İsveç'te karşılıklı istek ve konsensusla gerçekleştiği görülmektedir. Şirket satın alımına veya herhangi bir şirketle birleşmeye karşı refleklere nadir rastlanmakta iken, işçi sendikaları da genellikle bu süreçte karşı tutum sergilememektedir.

Herhangi bir anlaşmazlık durumunda ise genellikle tarafsız bir hakeme başvuru yapılmakta, etkin adli sistem sayesinde anlaşmazlıklara hızlı ve kesin çözümler bulunmaktadır.

Şeffaflık:

Şirketlere ait finansal verilere halka açık kaynaklardan ulaşmak mümkündür. Örnek olarak, bütün şirketler yıl sonu finansal raporlarını Ticaret Sicil Kurumu'na (Bolagsverket) bildirmek zorundadır. Firmanın türü, aktif olup olmadığı, kayıt numarası, kuruluş yılı ve adres bilgilerine (<https://foretagsinfo.bolagsverket.se/sok-foretagsinformation-web/foretag>) adresinden ücretsiz bir

şekilde, daha detaylı resmi bilgilere ise aynı linkten satın alım yoluyla ulaşılması mümkündür. İsveç'teki şeffaflık kültürünün etkisini muhasebe işlemleri üzerinde de görülmektedir.

İsveç muhasebecilik standartları yönetimi ile muhasebecilik enstitüsünün standartları ve düzenlemeleri tarafsız bir çerçevede hazırlanmakta, kayıt edilmiş bütün İsveçli firmaların IRFS (International Financing Reporting System) sistemini kullanmaları istenmektedir.

Yasal Şartlar:

İsveç'e yatırım yapmak isteyen yabancı yatırımcılar için ülke sınırlaması bulunmazken, AB ve Avrupa Ekonomik Bölgesi (EEA) ülkelerinin vatandaşları ve şirketleriyle birlikte, bu bölgelerin dışında kalan ülkelerin vatandaşları ve şirketleri İsveç'te şirket satın alma hakkına sahiptir.

Hisse sahipleri başka bir ülkede bulunabilirken, genel müdür ve yönetim kurulunun yarısının EEA bölgesinde yaşaması gereklidir. Şirketler Kanunu ortaklara kredi verilmesini yasaklamakla beraber, ana şirket EEA menşeliyse şirketler arası kredi verilmesi bu yasak kapsamı dışında bırakılmıştır.

Özel sektör şirket satın alımları veya birleşmeleri, Şirketler Kanunu ve Kontrat Kanununa göre düzenlenirken, pay ve mal satın alımı ile ilgili ayrıca herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Özel lisans alınmasını gerektiren sektörlerde, şirket sahibi mülkiyet sahibi olmayla ilgili çeşitli düzenlemeleri de takip etmelidir. Rekabet kuralları ayrıca dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta iken, otorite şirket birleşmesini rekabete aykırı bulursa birleşmeye müdahale etme yetkisine sahiptir.

Kamu sektörü şirket birleşmeleri ve satın alımları ise Menkul Kıymetler Borsası Kanununa ve Şirketler Kanununa göre düzenlenmektedir. Düzenleyicinin ana amacı, birleşme veya satın alım sırasında pay sahiplerinin pay satışı veya pay alımı hakkında bilgilendirilmesidir.

Şirket veya Faaliyetlerinin Devralınması:

Şirket satın alımında kullanılan bir diğer yöntem de şirketin faaliyetlerinin her türlü borç ve mal varlığını kapsayacak şekilde devralınmasıdır. Devir işlemi şirkete ait her türlü ekipmanı, hisse senedini ve anlaşmaları içerebilmektedir.

Yatırımcı, şirketin bütün paylarını ve kara katılım haklarını satın aldığı takdirde şirketin sahibi olurken, aynı zamanda şirkete ait malları, borçları, sonlanmış anlaşmaları, şirketin ismi ve kayıt numarasını da satın almış olmaktadır.

Satış fiyatı ve koşulları taraflar arasındaki pazarlık sonucu belirlenirken, şirket satış sonrası, daha önce yapmış olduğu anlaşmalara bağlı kalmaktadır. Bu nedenle satın alınacak şirketin satın alma işlemi gerçekleşmeden önce iyice incelenmesi faydalı olmaktadır.

İsveç'te Şirket Satın Alımı veya Birleşmede İzlenen Yol:

İsveç'te limited şirket satın alımı genellikle birçok aşamayı içeren bir süreç şeklinde gerçekleşirken, ilk adımın stratejik değerlendirme olduğu görülmektedir. Satın alma işlemi, ilk hazırlık aşamasından itibaren genel olarak 8 ila 10 ay içerisinde tamamlanmaktadır. Bununla birlikte genel olarak izlenen adımlar aşağıda belirtilmektedir.

1-Şirketin ve Yatırımcının Analizi:

Bu aşamada ilk olarak, alınması düşünülen şirketin detaylı analizi yapılırken, potansiyel sinerji, şirketin yeniden yapılanma ihtiyacının olup olmadığının araştırılması ile birlikte potansiyel problemler hakkında değerlendirmeler yapılmaktadır.

Bunlara ek olarak, şirketin sermaye yapısı da gözden geçirilirken, yatırımcı ve satın alma işlemi esnasında yatırımcıya danışmanlık yapacak kişi danışmanlık hizmetinin şartlarını belirleyen anlaşmayı imzalarlar.

2- Satın Alma İşleminin Finansmanı:

İkinci aşamada dikkat edilen konu, satın alma işleminin borç ya da öz kaynakla mı finanse edileceğidir. Buna ek olarak satın alımın ve satışın şartları da incelenmektedir.

3- Satın Alınacak Şirketin Ortaklık Yapısının Analizi:

Limited şirketler, İsveç'te, hisselerinin ve kar paylarının organize ediliş biçimine göre 2 gruba ayrılmaktadır.

VPC şirketleri, genellikle menkul kıymetler borsasına kayıtlı olan, hisse senedi çıkarmayan şirketlerdir. VPC şirketlerinin pay sahiplerine ait kayıtlar Euroclear (www.euroclear.com) gibi saklama kuruluşları tarafından tutulmaktadır.

VPC şirketlerinin dışındakiler ise kupon şirketler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu tür şirketlerde yönetim kurulu, hissedarların kayıtlarını tutmak ve korumakla yükümlüdür.

Her iki sistem için de yatırım yapacak olan kişinin satın alım işleminden önce, şirketin ortaklık yapısını incelemesinde fayda bulunmaktadır.

4-Şirketin Tanıtımı:

Dördüncü aşamada şirket yatırımcılara tanıtılmaktadır. Şirket tanıtımı, şirket sahibi, yönetim kurulu ve yatırım bankacısının şirketi yatırımcılara tanıtmak amacıyla hazırladıkları sunum olarak tanımlanmaktadır.

5-Teklif Mektubu:

Bu aşamada taraflar, bir takım bilgileri korumak ve de satın alma işlemini ciddiye aldıklarını göstermek amacıyla, teklif mektubu hazırlanmadan, gizlilik anlaşması imzalama yoluna başvurmaktadırlar.

Ayrıca, yatırımcının danışmanı şirket sahibinin iyi niyetinden emin olmak ve satış işleminin sağlıklı yürümesini sağlamak için şirket sahibiyle görüşmeler yapmaktadır.

Teklif mektubu ise yatırımcının satın almak istediği şirket için ödemeyi düşündüğü son teklifi ve ödemenin yapısını içermektedir.

6-Şirkete Ait Kapsamlı Raporların Hazırlanması:

Bu aşama satın alınması düşünülen şirkete ait tüm yasal ve finansal raporların yatırımcının danışmanları tarafından hazırlanmasını içermektedir.

7-Gerekli Belgelerin Hazırlanması:

Bu aşamada satın alım işlemi için gerekli kağıtlar ve başvurular hazırlanırken, İsveç Rekabet Kurumu (Konkurrensverket) ve İsveç Finans Piyasası Denetleme Kurumu'na (Finansinspektionen) da başvurular yapılmaktadır.

8-Anlaşmanın İmzalanması:

Anlaşma, imzalanan belgeler ile avukatların yetkileri, hisselerin transferi gibi imza aşamasında anlaşmaya eklenen belgeleri içermektedir.

9-Başvuruların Yapılması:

Bu aşamada Rekabet Kurumu, İsveç Finans Piyasası Denetleme Kurumuna yapılan başvurularla birlikte diğer belgeler de doldurulup ilgili mercilere teslim edilir.

10-İşlemin Sonlandırılması:

Bu son aşamada, teminat, sigorta ve şirket içi borçların düzenlenmesi, banka hesapları ile ilgili düzenlemeler yapılmakta, hisselerin transferi ve hisselerin satış fiyatı üzerinde anlaşmaya varılmaktadır.

Bütün satın alım işlemleri, satın alış bedelinin transfer edilmesi, satın alınan şirketin yeniden finanse edilmesi ve hazırlanmış tüm belgelerin teslim edilmesiyle son bulmaktadır. Bu noktada hisseler transfer edilmiş ve yediemin sözleşmesi imzalanmıştır.

Sosyal Güvenlik Uygulamaları

İsveç'te sosyal güvenlik sistemi yaşlılara, çocuklu ailelere, hasta ve engellilere mali güvence sağlamaktadır.

Sosyal güvenlik sisteminin kapsadığı sigorta şekilleri aşağıdaki gibidir:

- Sağlık sigortası,
- İş kazası ve meslek hastalığı hallerinde sağlanan yardımlar,
- Malul aylığı,
- Yaşlılık ve ölüm aylıkları,
- İşsizlik sigortası,
- Aile yardımları ve ebeveyn sigortası.

Sosyal sigorta sistemi kapsamında İsveç'te ikamet şartına bağlı olarak yani herhangi bir katkı payı ödenmesine gerek olmaksızın;

- Çocuk yardımı,
- Bakım ödeneği,
- Garanti aylığı biçiminde ödenen hastalık tazminatı,
- Garanti emekli aylığı ve barınma yardımı ödenir.

İsveç'teki sigortalı çalışmalarından dolayı bir gelir elde ediyor ya da etmiş olma koşulu ile sağlanan yardımlardan bazıları ise;

- Hastalık yardımı,
- Ebeveyn ödeneği,
- Gelire dayalı hastalık tazminatı,

- Gelire dayalı emeklilik aylığıdır.

Sosyal sigorta sistemi bireysel temele dayanmakta olup, sistem içinde gelire dayalı yardımlar, genel yardımlar ve gelir testine dayalı yardımlar bulunmaktadır.

Gelire dayalı yardımlar, örneğin kişilerin hastalık ya da evde çocuk bakımı nedeniyle çalışmalarının mümkün olmadığı durumlarda karşı karşıya kalınan gelir kaybını telafi etme amacı taşır. Genel yardımlar, tüm bireylere aynı oranda öden çocuk ödeneği ve evlat edinme ödeneği gibi yardımlardır. Gelir testi kapsamında ise barınma ödeneği, emeklilere ödenen barınma desteği ve nafaka yardımı çerçevesinde ödenen ilave yardım bulunmaktadır. Gelire dayalı yardımların aksine bu ödenekler vergiye tabi değildir.

Sosyal sigortanın finansmanı, işveren ve işçi katkı payları ile vergiler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Pek çok sosyal sigorta yardımı, tüketici fiyat endeksine bağlı taban fiyat miktarı ile ilişkilendirilmiştir. Böylece ödenen yardımlar genel fiyat düzeyi değişikliklerinde satın alma değerini korumaktadır.

Bankacılık Mevzuatı

Bankalar, konut kredisi ile ilgili kurumlar ve sigorta şirketleri İsveç finans sektöründeki başoyunculardır. İsveç, uluslararası kodlar ve standartlarla uyumlu, gelişmiş, karmaşık ve güvenilir bir finans sistemine sahiptir.

Bankacılık sektörü, ticari (anonim) bankalar, yabancı bankalar, tasarruf bankaları ve işbirliği bankaları olmak üzere dört gruba ayrılmıştır.

İsveç bankacılık sektörünün en önemli aktörleri; Nordea, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Handelsbanken ve Swedbank'dır.

Türkiye'ye gerçekleştirilen para transferleri ile İsveç'te şirket kurulumu için gerekli olan banka hesabı açılması sürecinde şirketlerimiz çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu yönde yaşanan sorunların Stokholm Ticaret Müşavirliğine bildirilmesinde fayda görülmektedir.

Vizeler

Seyahat Vizesi:

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla, İsveç'e yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Çalışma ve Oturma İzinleri:

AB'ye, Avrupa Ekonomik Bölgesi'ne Alanı'na (EEA) dahil bir ülke veya İsveç vatandaşılarının, oturma veya çalışma izni almasına gerek yoktur. Ancak, bu durumda sadece İsveç Göç İdaresi'ne (Migrationsverket) İsveç'te üç aydan fazla ikamet edileceğinin bildirilmesi gerekir.

AB veya AEA dışında kalan bir ülkeden gelinmesi ve İsveç'te üç aydan daha fazla çalışılması halinde hem çalışma ve hem de oturma izni alma zorunluluğu vardır. Ülkede mevcut kurallara getirilmiş istisnalar da bulunmaktadır. Bu yüzden dikkatli olunması gerekmektedir.

İzinlerden İsveç Göç İdaresi (Migrationsverket) sorumludur. İzin almak zorunda olanların başvurusunu İsveç'e gelmeden önce yapmaları gerekmektedir. Çalışma ve oturma izni başvurusu, İsveç Göç İdaresi'nin (Migrationsverket) (<https://www.migrationsverket.se/English>) web sitesinden veya ikamet edilen ülkede bulunan İsveç Konsolosluğuna yapılmaktadır. Ancak, İsveç'e gelebilmek için vize de alınması zorunluysa, çalışma izni başvurusunun bir İsveç Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna yapılması gerekmektedir.

Herkesin çalışma iznine ihtiyacı yoktur. AB ve EEA ülkeleri vatandaşları dışında İsveç'te çalışabilmek için çalışma izni almalarına gerek olmayan diğer başka gruplarla ilgili daha fazla bilgiye İsveç Göç İdaresi'nin (Migrationsverket) web sitesinden ulaşmak mümkündür.

İsveç'te çalışma izni alabilmek için;

- 1) Pasaportun geçerli olması,
- 2) Yapılacak iş ile geçimin sağlanabiliyor olması, işveren ile imzalanmış bir iş sözleşmenin bulunması
- 3) Ayda vergi öncesi en az 28.480 İsveç kronu (SEK) maaş alınması (istisna; 5. maddeye bakınız),
- 4) İşverenin iş için İsveç'te ve AB içinde en az on gün süreyle ilan vermiş olması (yeni çalışan alınması halinde geçerlidir),
- 5) İşverenin, İsveç iş toplu sözleşmesi düzeyinde, meslekte veya branşta alışagelmış düzeyde işe alınma koşulları sağlamış olması (6. maddeye bakınız),
- 6) İşverenin iş branşıyla ilgili sendikalara işe alınma koşulları hakkında görüş bildirme imkanı tanınması.

Çalışma İzinlerinin Geçerlilik Süreleri:

İsveç'te bir süreyle sınırlı bir işte çalışılacaksa, oturma ve çalışma izni işin devam ettiği süre zarfında geçerli olur. Ancak, her defasında en fazla iki yıllık izin verilir. Dört yıldan sonra sürekli oturma izni alınabilmesi mümkündür.